

Príprava

k podtému seminára Súdne poplatky, rozhodnutia súdu vo vykonávacom konaní

- a) aktuálne poznatky pri zabezpečovaní administratívneho výkonu väzby – najmä v súvislosti s Európskym zatýkacím rozkazom
- b) aktuálne poznatky pri zabezpečovaní administratívneho výkonu trestu – najmä v súvislosti s uznávacím konaním
- c) umiestňovanie, predvádzanie v ústave aj mimo ústav vo väzobných a neväzobných veciach

Dátum a miesto konania seminára: 24.10.2013, Úrad priemyselného vlastníctva SR, ul. Jána Švermu 43, Banská Bystrica

Dátum a miesto konania seminára: 30.10.2013, Krajský súd v Košiciach, Štúrova 29, 041 51 Košice

Dátum a miesto konania seminára: 13. november 2013, Justičná akadémia Slovenskej republiky, ul. Suvorovova 5/C, Pezinok

Spracovala: JUDr. Magdaléna Letáková

Vážení prítomní, na úvod dovoľte niekoľko viet, ktoré zdanlivo s témou, ktorú preberáme, nemajú súvislosť, ale nie je tomu tak, ako ďalej uvidíme.

Väzenstvo je záležitosť spoločenského vývinu, odzrkadľuje napredovanie spoločnosti, jej právne vzťahy, politiku, ale aj kultúru. Je úzko zviazané najmä s mocenskými orgánmi štátu, políciou, prokuratúrou a súdmi. Bez nich, osamotené, by nemalo nárok na existenciu. Nemalo by zdôvodnenie.

Podme trochu do histórie. V zlomových časoch sa sústreďuje pozornosť na najcitlivejšiu tému, väzenstvo. Tak tomu bolo aj v rokoch 1989 – 1990. Výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody sa stali najsilnejšou argumentáciou pre porušovanie zákonov a nežiaduceho výkonu trestu odňatia slobody. Často však aj samoúčelne. Prezentovala sa široká štúdiá pohľadov na väzenstvo - staré konzervatívne, ale aj radikálne, ktoré vymysleli rozličné „ideálne formy“ demokratizácie, či humanizácie a liberalizácie väzenstva. Dokonca také, ktoré nikde vo svete neexistovali a vo svojom súhrne prakticky viedli k anarchii vo väzenstve, nedisciplinovanosti odsúdených, podlamovaniu autority práva a štátneho usmerňovania vo väzenstve. Prinieslo to aj ľudské obete.

Prevádzka väzníc a režim v nich sú odrazom morálno-demokratickej úrovne spoločnosti. Platí úmera, aká je spoločnosť, také má väznice. Je nepredstaviteľné, aby spoločnosť, ktorá je na úrovni post industriálnej spoločnosti, mala väzenské zariadenia feudálneho charakteru. Režim vo väzniciach ide ruka v ruku so stavom demokratizácie spoločnosti, s jej politickým, hospodárskym, sociálnym a kultúrnym vývojom. Vo väzniciach sa premieta zákonodarstvo a trestná politika štátu.

Alternatívu väzníc a výkonu trestu odňatia slobody doteraz nik na svete nevynašiel. Iba majú rôzne, niekedy nepatrné rozdiely. Výkon trestu odňatia slobody však má byť ujmou, inak by nemal zmysel.

Doživotné a dlhodobé tresty odňatia slobody znižujú takpovediac obľobnosť miest, frekvenciu využitia kapacít ústavov, kde sa vykonávajú (Leopoldov, Ilava). Preplnenosť väzníc zase ovplyvňuje celkovú kvalitu života vo väznici. Nielen väznených osôb, ale i personálu, zvyšuje napätie medzi väzňami navzájom a medzi nimi a personálom. Väznice v minulosti boli stavané na kolektívne ubytovanie odsúdených. Vie sa o tom, že je to nehygienické, s nedostatočným súkromím.

Pre nedostatok priestoru sa redukuje pôsobenie. Je sťažená kontrola väzňov, ich pohybu a činnosti. Pre nedostatok kontrolnej činnosti sa môže stať, že si väzni organizujú život podľa svojho a vytvárajú nežiaducu väzbu medzi sebou a k iným.

Ako sa pozeráť na dlhodobé väzby? Niektoré aj niekoľko mesiacov, ba i rokov. Obvinený nepracuje, má voľnejší osobitný režim, neplatí náklady väzby, žije na úkor štátu. Jeho rodina je zabezpečovaná sociálnymi dávkami. Zasa od štátu. Podobne je to s podmieneným prepustením. Často blízko dokončenia trestu s dlhodobou podmienkou. Sám odsúdený, ktorý čaká na podmienené prepustenie, je v strese, je rozladený a výbušnejší. Termíny i tu zohrávajú svoju úlohu vo výchovnom smere.

Zamestnanie má len niečo nad 67 % väzňov. Ako teda vyplniť ich tzv. voľný čas? Má sa im podľa odporúčaní CPT uvoľňovať väčší kontakt s vonkajším svetom, napr. prístupom k častejšiemu telefonovaniu, zúžením cenzúry korešpondencie, umožniť im častejšie návštevy a predlžovať ich čas, častejšie prijímať balíky. To všetko spolu vyžaduje vyššie aktivity personálu, technické zabezpečenie. Na to v súčasnosti v podstate nie je čas, priestor a najmä finančné a personálne zabezpečenie. Väzenstvo musí však precízne zabezpečovať účel väzby a účel trestu. Musí mať však k tomu dostatok síl a prostriedkov.

Z nárastu počtov väznených osôb a predvážania tých, ktorí sa vyhýbajú nástupu výkonu trestu odňatia slobody možno v krátkom čase očakávať zvýšené nároky na personál, finančné zabezpečenie, ale najmä priestory na ubytovanie väznených osôb.

Nie je tomu tak dávno, keď sa väzenstvo sťažovalo na vysoký počet negramotných, bez vzdelania, profesnej prípravy a pod. Situácia sa obracia. Do starostlivosti dostávame páchatel'ov závažnej trestnej činnosti, organizovaného zločinu s vysokými kontaktmi z civilného života, kriminálnymi skúsenosťami, so vzdelaním a dobrým finančným zabezpečením.

Vráťme sa opäť späť trochu do histórie. Nové ústavy postavené v nedávnej dobe nie sú navyše. Len nahrádzajú tie, ktoré nevyhovovali a boli zlikvidované, zbúrané – Bratislava, Prešov, Komárno. Napríklad dva ústavy v Bratislave v provizóriách o kapacite takmer 1700 osôb. Okrem toho v okresných väzniciach ubudlo niečo vyše tisíc miest, ktoré existujúce väznice museli nahradiť.

Bratislavská väznica má kapacitu, keď mesto malo len okolo 200 tisíc obyvateľov. Pribudli zrušené okresné väznice Pezinok, Malacky, Šamorín a iné. Žiadajú sa ďalšie kapacity. Pribudol Najvyšší súd, Generálna prokuratúra a i.

Pozrime si súčasnú sieť väzníc, ako sú rozmiestnené. Veľmi chýba väznica v Rimavskej Sobote – oblasť s najvyššou nezamestnanosťou a kriminalitou. To za sťažených podmienok obhospodarujú väznice v Banskej Bystrici a v Košiciach. Stav je podobne dlhodobo nežiaduci.

Čo sa v súčasnosti od väznenstva vyžaduje? Kontinuálne nadviazať na životaschopné podmienky a princípy väznenstva u nás a vo svete, zhodnotiť jeho vývoj, resp. omyly v predošlom vývine, napraviť ich a nezaostať za vývinom v okolitom svete.

Treba nám vyvíjať maximálnu snahu, aby tí, ktorí sú nám zverení, od nás neodchádzali horší, ako k nám prišli. Tí, ktorých spoločnosť odvrhla a rodina často ztratila, musia od nás dostať povedomie, že sú schopní sa zaradiť do spoločnosti, ako jej užitoční členovia, napraviť svoje doterajšie chyby.

Nastal čas, keď môžeme verejne korigovať skreslené predstavy o tajomnom svete väzenského prostredia a jeho pracovníkoch, ako čudákov, trochu iných, schopných vykonávať túto nezávideniahodnú prácu.

Zbor väzenskej a justičnej stráže je zriadený podľa zákona Národnej rady SR č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže a je charakterizovaný ako ozbrojený zbor, ktorý plní úlohy súvisiace s výkonom väzby, výkonom trestu odňatia slobody, ochranou a strážením objektov zboru a ochranou poriadku a bezpečnosťou v súdnych objektoch.

Zbor tvorí generálne riaditeľstvo a 18 ústavov:

- 1 ústav na výkon väzby so sídlom v Žiline,
- 8 ústavov na výkon trestu odňatia slobody so sídlami v Hrnčiarovciach nad Parnou s otvoreným oddelením, Dubnici nad Váhom, Košiciach –Šaci, Nitre – Chrenovej - ženy, Banskej Bystrici – Kráľovej s otvoreným oddelením v Kováčovej, Levoči - ženy, Ružomberku a v Želiezovciach s otvoreným oddelením Sabová,
- 1 ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých so sídlom v Sučanoch,
- 1 nemocnica pre obvinených a odsúdených a ústav na výkon trestu odňatia slobody so sídlom v Trenčíne s otvorenými oddeleniami v Omšeni a Opatovciach.
- 8 kombinovaných ústavov, z nich:

- 5 ústavov na výkon väzby a ústavov na výkon trestu odňatia slobody: Banská Bystrica, Bratislava s otvoreným oddelením Žabí majer, Nitra, Košice, Prešov s otvoreným oddelením a oddelením výkonu trestu v Sabinove,
- 2 ústavy na výkon trestu odňatia slobody a ústavy na výkon väzby: Leopoldov a Ilava.

V Nitre sídli aj Inštitút vzdelávania ZVJS.

K 7. októbru 2013 bolo v zariadeniach ZVJS celkovo umiestnených 10 061 väznených osôb, z nich 1310 obvinených a 8 750 odsúdených. V štádiu prípravného konania nachádzalo 793 obvinených a v štádiu konania pred súdom 507 obžalovaných. Z celkového počtu väznených osôb bolo 612 žien.

V minimálnom stupni stráženia je umiestnených 4 383 odsúdených, v strednom stupni stráženia 3 722, v maximálnom stupni stráženia 564 odsúdených a mladistvých 80 odsúdených. Doživotných trestov máme 40.

Cudzincov bolo 224.

Ubytovacia kapacita ústavov je 11 302 miest, z toho na výkon trestu pripadá 8 949 miest, na výkon väzby 1 842 a na otvorené oddelenia 511 miest. Využitie kapacity je cca 90 %.

Za posledné roky počet osôb, ktoré sa nástupu trestu vyhýbajú je nežiaduco vysoký. V zariadeniach ZVJS bolo k 7. 10. 2013 evidovaných 1 798 nenastúpených osôb, ktorým bol nariadený výkon trestu odňatia slobody. Pritom súdne povolenie odkladu výkonu trestu v minulom roku malo 62 osôb. Súdny nielenže nedostávajú náležitú pomoc tento nežiaduci stav zlepšiť a aj sami niekedy nekonajú. Súčasný stav je dlhodobo neudržateľný a vytvára to v spoločnosti dojem, že štát, súdy nedokážu vymôcť zákonný právny stav, rešpekt pred súdom. Tento stav oslabuje aj právne vedomie obyvateľstva.

Pripusťme však alternatívu, že polícia a súdy by úspešne konali, vyhýbajúce osoby by sa dostali do právneho stavu. Čo by sa stalo, keby len polovica z povinných do trestu nastúpila? Väzenstvo pre týchto vyhýbajúcich sa trestu nemá kapacity na ich umiestnenie, ani potrebný personál. Teda nie je na to pripravené ani priestorovo, finančne, materiálne, ale ani personálne. Čo však s tým, odpoveď je zložitá.

1. Aktuálne poznatky pri zabezpečovaní administratívneho výkonu väzby – najmä v súvislosti s Európskym zatýkacím rozkazom Zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení zákona č. 344/2012 Z. z.

Prvý a druhý tematický okruh: administratívne zabezpečenie výkonu väzby a administratívne zabezpečenie výkonu trestu odňatia slobody úzko súvisí s umiestňovaním, premiestňovaním a predvádzaním väznených osôb v ústave a mimo neho, a preto pri prezentovaní poznatkov pri ich zabezpečovaní z praktickej činnosti upriamim vašu pozornosť

na tak povediac pre ústavy životne nutné uvádzanie nevyhnutných náležitostí v rozhodnutiach súdov a prokuratúr.

Spôsob výkonu väzby, práva a povinnosti obvineného vo výkone väzby, dozor a kontrolu nad výkonom väzby upravuje zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov a podrobnosti výkonu väzby vyhláška č. 437/2006 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu väzby v znení vyhlášky č. 361/2008 Z. z.. Vyhláška č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov upravuje okrem iného niektoré postupy súdov pri vybavovaní vecí v trestnom konaní vrátane výkonu niektorých rozhodnutí v tomto konaní.

Paragraf 75 Trestného poriadku ustanovuje, že príslušný ústav na výkon väzby treba ihneď vyrozumieť o

a) vzatí obvineného do väzby,

obvineného možno prijať do väzby len na písomný príkaz súdu, ktorý sa doručuje príslušnému spádovému ústavu na výkon väzby, ktorý

- popri údajoch zabezpečujúcich, že obvinený nebude zamenený s inou osobou (*do väzby, aj do výkonu trestu boli predvedené úplne iné osoby, pretože všetky orgány zle vykonali identifikáciu a zistilo sa to až vo väznici*),
- obsahuje aj údaje o tom, ktorý súd a z akých dôvodov rozhodol o vzatí do väzby,
- ak ide o prípravne konanie, ktorý prokurátor navrhol väzbu, pod akou sp. zn. (predvádzanie pred OČTK, sudy a iné orgány),
- ktorá súčasť policajného zboru vykonáva vyšetrovanie (predvádzanie),
- paragrafové znenie trestného činu (umiestnenie),
- mená, priezviská a dátumy narodenia obvinených, ktorých trestné činy navzájom súvisia, alebo o trestných činoch ktorých sa vykonáva spoločné konanie, ak sú vo väzbe z kolúzných dôvodov a aké obmedzenia sa majú v prípade kolúznej väzby voči obvinenému v ústave na výkon väzby uplatniť (umiestnenie, predvádzanie, uplatňovanie práv).

Písomný príkaz musí obsahovať podpis sudcu a odtlačok okrúhlej úradnej pečiatky súdu, ktorý rozhodnutie o vzatí do väzby vydal. Doručenie uznesenia o vzatí do väzby zabezpečí poverený zamestnanec toho súdu, ktorý rozhodol o vzatí obvineného do väzby bezodkladne príslušnému ústavu na výkon väzby,

b) zmene dôvodov väzby,

ak bolo dodatočne rozhodnuté o uvalení kolúznej väzby alebo o tom, že dôvody kolúznej väzby pominuli, poverený zamestnanec súdu zabezpečí bezodkladne doručenie tohto rozhodnutia ústavu na výkon väzby (režim),

c) rozhodnutí o ponechaní obvineného vo väzbe,

rozhodnutie o predĺžení väzby,

- d) rozhodnutí o prepustení obvineného z väzby:
- ak je obvinený vo väzbe a súd rozhodne o nahradení väzby zárukou, sľubom alebo dohľadom, prepustí ho ihneď po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa väzba nahrádza zárukou, sľubom alebo dohľadom – príkaz na prepustenie z väzby na slobodu; uznesenie o nahradení väzby zárukou, sľubom alebo dohľadom súd bezodkladne doručí príslušnému ústavu na výkon väzby,
 - ak súd právoplatne rozhodne o odsúdení obžalovaného vo väzobnej veci, ústavu zašle nariadenie výkonu trestu a ústav vykoná tzv. preklad osoby z väzby do trestu – niektoré bratislavské súdy ihneď po pojednávaní (právoplatnom skončení veci) zašlú ústavu faxom NVT a ústav takúto osobu prevedie do trestu. Výkon trestu bezprostredne nadväzuje na väzbu a osoba si odpyká trest bez prerušenia (vynechá sa proces prijímania do trestu zo slobody). Nie je potrebné ústavu zasielať príkaz na prepustenie,
 - ak je osoba vo väzbe a je jej nariadený trest odňatia slobody v inej trestnej veci ústav o tom zasiela informáciu príslušnej prokuratúre alebo súdu v závislosti od toho, či je veci v prípravnom alebo súdnom konaní v zmysle Nálezu Ústavného súdu SR, č. III. ÚS 79/00-129 z 31. mája 2001. Ak je rozhodnuté – trest má prednosť pred väzbou – v príkaze na prepustenie takejto osoby nesmú chýbať náležitosti, z akej väzby je osoba prepustená a do akého trestu nastupuje.

e) právnej kvalifikácií trestných činov, pre ktorý je obvinený stíhaný, alebo o ich zmene (súvislosť s diferencovaným výkonom väzby),

f) mene, priezvisku a adrese obhajcu, ktorý obvineného zastupuje, (v prípade premiestnenia obvineného, ktoré trvá dlhšie ako 48 hodín, ústav musí o tom upovedomiť jeho obhajcu),

g) osobných údajoch spoluobvineného, ak sa nachádza vo väzbe, (najmä u tzv. kolúznej väzbe)

h) postúpení veci inému orgánu činnému v trestnom konaní alebo inému súdu, (spojení veci) – súvislosť s predvádzaním obvineného,

i) podaní obžaloby, podaní návrhu na schválenie dohody o vine a treste, späťvzati obžaloby prokurátorom, právoplatnom rozhodnutí súdu o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie a o odmietnutí obžaloby.

Vyrozumenie vykoná prokurátor alebo súd, ktorý vedie konanie v čase, keď nastala skutočnosť, ktorú treba ústavu na výkon väzby oznámiť; vrátenie veci prokurátorovi na došetrenie alebo odmietnutie obžaloby oznamuje súd, v konaní pred ktorým sa toto rozhodnutie stalo právoplatným.

Vo vzťahu k zákonu č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení zákona č. 344/2012 v príkaze na prijatie do väzby okrem dôvodu väzby podľa § 15 (predbežná väzba), § 16 (vydávacia väzba) bol uvedený aj paragrafové znenie slovenského Trestného zákona, i keď pre priradenie trestného činu, pre ktorý sa žiada vydanie, k niektorej z kategórií trestných činov uvedených v § 4 odseku 4 zákona, sa nevyžaduje, aby sa pomenovanie alebo

znaky trestného činu podľa právneho poriadku štátu pôvodu a vykonávajúceho štátu zhodovali (umiestňovanie obv.).

2. Aktuálne poznatky pri zabezpečovaní administratívneho výkonu trestu – najmä v súvislosti s uznávacím konaním

Spôsob výkonu trestu odňatia slobody, práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu ustanovuje zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Jeho vykonávacia vyhláška č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody ustanovuje podrobnosti o podmienkach výkonu trestu.

Ak bolo právoplatne rozhodnuté o vykonaní trestu odňatia slobody súd zasiela ústavu:

Nariadenie výkonu trestu, právoplatné rozhodnutie súdu – rozsudok alebo trestný rozkaz, druhostupňové rozhodnutie súdu, uznesenie o započítaní väzby v tej istej veci, pri uloženom súhrnnom alebo spoločnom treste aj uznesenie o započítaní väzby v inej veci alebo započítaní už vykonaných trestov v zrušenej veci, v tzv. rýchlom konaní aj uznesenie o zadržaní a odpis registra trestov.

Vo vzťahu k zákonu č. 549/2011 Z.z. **o uznávaní a výkone rozhodnutí**, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 344/2012 Z. z. :

V NVT alebo v odôvodnení rozsudku subsumovať trestný paragraf trestného zákona cudzieho štátu pod paragrafové znenie slovenského trestného zákona. V rozhodnutí súdu je slovné uvedenie skutok, ktorý je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky a právneho poriadku štátu pôvodu trestným činom. Z dôvodu správneho vypočítania lehoty podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody podľa § 66 a § 67 Trestného zákona:

a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,

b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,

c) osoba odsúdená za obzvlášť závažný zločin alebo osoba odsúdená na trest odňatia slobody podľa § 47 ods. 2 TZ, okrem osoby odsúdenéj na doživotie, môže byť podmienne prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody.

Po odovzdaní odsúdeného na územie Slovenskej republiky súd rozhodne o započítaní väzby podľa § 14 zákona o uznávaní a výkone rozhodnutí, ako aj väzby už započítanej a

trestu už vykonaného v inom členskom štáte, na ktorý sa vzťahuje rozhodnutie a tiež doby prevozu do dĺžky trestu, ktorý má byť vykonaný. Ak konanie o uznaní a výkone rozhodnutia začne na základe konania o európskom zatýkacom rozkaze, súd rozhodne o započítaní väzby podľa zákona o EZR.

Zásada špeciality - Osoba, ktorá bola odovzdaná z iného členského štátu na výkon trestnej sankcie podľa zákona o uznávaní a výkone rozhodnutí, nesmie byť stíhaná, odsúdená, nemôže byť obmedzená jej osobná sloboda za trestné činy, ktoré spáchala pred odovzdaním, na ktoré sa odovzdané rozhodnutie nevzťahovalo.

Zásada špeciality sa neuplatní okrem iného, ak osoba po odovzdaní do Slovenskej republiky vyhlásila, že sa výslovne vzdáva uplatnenia zásady špeciality vo vzťahu k určitým trestným činom spáchaným pred jej odovzdaním, alebo justičný orgán štátu pôvodu udelil súhlas so stíhaním pre iné trestné činy spáchané pred odovzdaním alebo s výkonom trestu pre taký trestný čin.

Súd by mal ústavu zaslať svoje rozhodnutie o uplatnení alebo neuplatnení zásady špeciality, najmä ak odsúdený má nariadené dva a viac nepodmienečných trestov. Ústav po dodaní takejto osoby do výkonu trestu zasiela súdu hlásenie o jeho prijatí.

Obnova konania - Asperačná zásada, t. j. zostrujúca zásada, ktorá je upravená v § 41 ods. 2 Trestného zákona a ktorá nie je podľa výroku Ústavného súdu v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR – je potrebné pred vytýčením pojednávania vyžiadať si od ústavu, v ktorom sa aktuálne odsúdený nachádza, či nemá ďalšie právoplatne uložené tresty tresty.

V prípade jeho prepustenia z výkonu trestu:

- nemá nariadené ďalšie nepodmienečné tresty a súd nerozhodne o vzatí do väzby – ústav odsúdeného prepustí na slobodu na základe súdneho príkazu na jeho prepustenie z vykonávaného trestu,
- má nariadené ďalšie nepodmienečné tresty a súd nerozhodne o jeho vzatí do väzby – súd zašle ústavu príkaz na jeho prepustenie z vykonávaného trestu s tým, že nastúpi ďalší uložený trest; ak však rozhodne o jeho vzatí do väzby - v takomto prípade ho ústav prijme na základe príkazu do väzby a v zmysle nálezu ústavného súdu, kedy trest má prednosť pred väzbou, zašle súdu oznámenie, že má nariadený ďalší trest,
- nemá uložené ďalšie nepodmienečné tresty a súd rozhodne o následnom vzatí do väzby, ústav ho prijme na základe príkazu na vzatie do väzby po predchádzajúcom príkaze na prepustenie z vykonávaného trestu,
- súd ústavu doručí aj uznesenie o povolení obnovy konania vo veci.

3. Umiestňovanie, predvádzanie v ústave aj mimo ústav vo väzobných a neväzobných veciach

Väzba sa vykonáva diferencovane: v štandardnom alebo zmiernenom režime. Pohyb, kontakt a spôsob výkonu práv je rozdielny podľa dôvodov väzby. Zmiernenie obmedzení vo väzbe sa vykonáva spôsobom a v rozsahu tak, aby bol zabezpečený účel výkonu väzby. O zaradení do režimu, v ktorom bude obvinený vykonávať väzbu rozhoduje riaditeľ ústavu alebo ním poverený príslušník zboru najneskôr najbližší pracovný deň po prijatí obvineného do výkonu väzby.

Oddiel so zmierneným režimom pozostáva najmä z ciel a priestorov na vzdelávaciu, záujmovú a športovú činnosť, v ktorom sa obvinený môže v určenom čase voľne pohybovať a stýkať sa s obvinenými umiestnenými v tomto oddiele. V čase od večierky do budička je spravidla uzamknutý v cele.

Do tohto oddielu však nemožno zaradiť obvinených, ktorí sú v kolúznej väzbe, ktorí sú stíhaní pre trestné činy uvedené v § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktorí sú v predbežnej väzbe alebo vo vydávacej väzbe, ktorí porušujú ústavný poriadok, alebo u ktorých to neodporučil lekár vzhľadom na ich zdravotný stav.

V oddiele so zmierneným režimom sa zriadia aj miestnosti určené na činnosti smerujúce na zabezpečenie niektorých osobných potrieb obvinených, ako kuchynka a miestnosť s práčkou, sušičkou a žehličkou. Obvinenému sa umožňuje vyprať vlastný odev a bielizeň na vlastné náklady a zo surovín zakúpených v predajni zriadenej v ústave pripraviť tepelnou úpravou jednoduché jedlo

Paragraf 7 Zákona o výkone väzby ustanovuje **umiestňovanie** osôb do ciel. Do cely sa umiestňujú oddelene

a) ženy od mužov,

b) mladiství od dospelých obvinených,

c) obvinení, ktorí sú vo väzbe z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. b) alebo ods. 2 písm. b) Trestného poriadku (ďalej len "kolúzna väzba"), od ostatných obvinených,

d) **obvinení, ktorí sú stíhaní pre trestné činy uvedené v § 47 ods. 2 Trestného zákona, od ostatných obvinených**, *trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, ublíženia na zdraví podľa § 155, nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 2, 3 alebo 4, obchodovania s ľuďmi podľa § 179, obchodovania s deťmi podľa § 180 ods. 2 alebo 3 alebo podľa § 181, brania rukojemníka podľa § 185, zavlčenia do cudziny podľa § 187, lúpeže podľa § 188, vydierania podľa § 189 ods. 2, 3 alebo 4, hrubého nátlaku podľa § 190 alebo § 191 ods. 2, 3 alebo 4, znásilnenia podľa § 199, sexuálneho násillia podľa § 200, sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 2, 3 alebo 4, týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208, všeobecného ohrozenia podľa § 284, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode podľa § 291, zavlčenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny*

podľa § 293, založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, teroru podľa § 313 alebo § 314, násilného prekročenia štátnej hranice podľa § 354 ods. 2, 3 alebo 4, prevádzachstva podľa § 355 ods. 3, 4 alebo 5, výroby detskej pornografie podľa § 368, genocidia podľa § 418, terorizmu a niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419 alebo neludskosti podľa § 425(ak je obvinený vzatý do predbežnej, resp. vydávacej väzby podľa zákona o EZR – paragrafové znenie podľa slovenského trestného zákona)

e) obvinení, ktorí sú stíhaní pre trestné činy spáchané z nedbanlivosti, a obvinení, ktorí neboli predtým odsúdení na nepodmienečný trest odňatia slobody, od ostatných obvinených,

f) obvinení, ktorých trestné činy navzájom súvisia alebo o ktorých trestných činoch sa vykonáva spoločné konanie, ak sú v kolúznei väzbe,*(v príkaze na prijatie do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), c) TPsudcovia uvádzajú aj mená osôb, ktoré sú spoločne s obvineným stíhané, resp. ústav upozorňuje na oddelené umiestnenie takýchto osôb alebo zabezpečenie zamedzenia ich kontaktu. Takejto požiadavke ústav vyhovie, ak mu to priestorové možnosti dovoľia).*

g) obvinení, u ktorých je podozrenie z nákazy, od ostatných obvinených,

h) obvinení od právoplatne odsúdených.

Samostatne možno obvineného umiestniť v cele, akto obvinený požiadava a v ústave sú na to vytvorené podmienky, požiadava orgán činný v trestnom konaní alebo riaditeľ ústavu tak rozhodne z dôvodu ochrany bezpečnosti obvineného, iných osôb alebo z iného závažného dôvodu.

Do bezpečnostných cieľ sa umiestňujú obvinení, ktorí sa správajú agresívne, porušujú ústavný poriadok, ohrozujú bezpečnosť v ústave alebo sú stíhaní pre trestné činy uvedené v § 47 ods. 2 Trestného zákona.

Obvinení, ktorí svojím nezvládateľným agresívnym správaním ohrozujú svoje zdravie alebo život, sa umiestňujú do kompenzačnej miestnosti.

Obvineného možno **premiestniť** do iného ústavu len na písomný príkaz prokurátora alebo súdu; ak je to potrebné na zaistenie bezpečnosti a poriadku alebo ochrany zdravia alebo života obvineného alebo inej osoby aj na písomný príkaz generálneho riaditeľa, o čom ústav upovedomí orgán činný v trestnom konaní alebo súd. O premiestnení obvineného ústav bezodkladne upovedomí obhajcu, a ak premiestnenie trvá dlhšie ako 48 hodín, aj rodinného príslušníka obvineného.

Obvineného na návrh lekára a s predchádzajúcim súhlasom orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu ústav premiestni do nemocnice alebo do iného zdravotníckeho zariadenia s cieľom poskytnúť mu zdravotnú starostlivosť, ktorú nemožno poskytnúť v ústave; ak je bezprostredne ohrozený život obvineného, ústav vyžiada súhlas dodatočne.

Príslušník zboru **predvedie** obvineného v **ústave** pred orgán činný v trestnom konaní, súd, obhajcu, osoby a orgány uvedené v § 59 a 60 ZVV, probačného a mediačného úradníka v pracovných dňoch v čase medzi 7.00 h a 18.00 h a v sobotu v čase medzi 7.00 h a 15.00 h na základe ich žiadosti. *Žiadosť o predvedenie obvineného na deň pracovného pokoja a vo sviatok doručí oprávnený orgán riaditeľovi ústavu najneskôr do 12.00 h predchádzajúceho pracovného dňa.*

Pred iné orgány alebo osoby možno obvineného predviesť len po predchádzajúcom súhlase orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu.

Obvinený sa **predvedie** pred orgán činný v trestnom konaní alebo pred súd **mimoústavu** na vykonanie úkonov trestného konania v trestnej veci, pre ktorú bol vzatý do väzby. Predvedenie sa vykoná na základe ich písomnej žiadosti.

Obvinený sa **predvedie** pred orgán činný v trestnom konaní alebo pred súd **mimoústavu** na vykonanie úkonov trestného konania **v inej trestnej veci**, než pre ktorú bol vzatý do väzby, alebo v inej veci na základe žiadosti doloženej **písomným súhlasom** príslušného orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu.

Príslušným orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom vydávajúcim súhlas na predvedenie obvineného pred iné orgány alebo osoby a predvedenie mimo ústavu sa rozumie v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie alebo prokurátor, ktorý vo veci koná a po podaní obžaloby predseda senátu alebo samosudca, ktorý vo veci koná.

U žiadosti o predvedenie obvineného na pojednávanie vo väzobnej veci v prípravnom konaní sa nevyžaduje súhlas prokurátora, ktorý väzobnú vec dozoruje.

Súhlas je potrebný, ak je obvinený predvádzaný na pojednávanie v inej trestnej veci, než bol vzatý do väzby a to: v prípravnom konaní od prokurátora, resp. sudcu pre prípravné konanie a v konaní pred súdom od predsedu senátu, resp. samosudcu. Tým sa predíde aj prípadnej kolízii pojednávania.

Ak osoba, ktorá je umiestnená v inom ústave, ako v ústave, ktorý ju má predviesť na súdne pojednávanie alebo konanie o návrhu na dohodu o vine a treste, materskému ústavu súd zašle žiadosť o eskortu osoby na pojednávanie a ústavu, ktorý ju má predviesť žiadosť o jej predvedenie, ktorá obsahuje aj informáciu, že žiadosť o eskortu osoby bola zaslaná materskému ústavu. *(Osoba sa nachádza v ústave v Leopoldove, ten prijme žiadosť o eskortu a v najbližšom eskortnom dni ho celoštátnym zvozom premiestni do ústavu v Bratislave, ktorý ho na daný termín uvedený v žiadosti o predvedenie, ktorú vopred prijal, predvedie na pojednávanie).*

V prípade, že je potrebný súhlas k predvedeniu, tento súhlas je potrebné zaslať tiež materskému ústavu.

Spravovací poriadok pre súdy: Osoby vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo väzbe sa predvolávajú prostredníctvom ústavu na výkon trestu odňatia slobody alebo ústavu na výkon väzby so žiadosťou o ich predvedenie. Ak je predvolaná osoba vo väzbe v inej veci,

treba k žiadosti pripojiť písomný súhlas príslušného prokurátora alebo predsedu senátu s predvedením.

V predstihu doručená žiadosť o predvedenie ústavu si vyžaduje zo strany súdu dôslednú lustráciu umiestnenia predvedeného.

Žiadosť o predvedenie obvineného alebo odsúdeného na súdne pojednávanie alebo na konanie o návrhu na dohodu o vine a treste ústav potrebuje mať doručení vopred, aby mohol naplánovať sily a prostriedky, príslušníkov a dopravné vozidlá.

Podľa štatistiky MS SR- Generálne riaditeľstvo ZVJS je vyše 50 % eskort pre OČTK zbytočne vykonaných. Pre nesústreďenosť súdnych kancelárií, ktoré súdne pojednávania pripravujú, obštrukciou väznených a ich obhajcov, pre tzv. nemoci svedkov a obvinených. To všetko spolu vytvára stav, že pojednávanie je odročené, ale eskorta bola vykonaná. Vynaložené boli financie, dopravné prostriedky, ale najmä ľudské sily. Zbytočne. Je to veľký podiel z financií zboru, ktoré chýbajú na iné dôležitejšie opatrenia. Okrem toho každá eskorta skrýva v sebe možnosť mimoriadnej udalosti z objektívnych i subjektívnych dôvodov. Autohavária, nedodržanie predpisov rutina a pod.

Na Slovensku sme mali niekoľko prípadov prepadnutia vozidiel s peňažnými prostriedkami. Dosiaľ neboli prepadnutia eskortujúcich vozidiel. Bývajú však materiálne aj ľudsky zabezpečované zborom a políciou. Napr. v jednej nepotrebnnej eskorte bolo zbytočne použitých troch špeciálnych vozidiel zboru i polície a 8 príslušníkov z oboch zborov. Súdny by nám v tom mohli pomôcť ako ušetriť zbytočne vynaložené prostriedky. Včas oznamovať zrušenie pojednávania.

Pripomienka na záver: Vo svete vidno, že organizovaný zločin sa nezastaví pred bránami väzníc. Bude sa snažiť i tam preniknúť a pôsobiť vo vlastnom záujme.

Pramene:

- Zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 437/2006 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu väzby v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení zákona č. 344/2012
- Nález Ústavného súdu SR, č. III. ÚS 79/00-129 z 31. mája 2001.

- Zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška č. 368/2008 Z. z. ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody,
- Zákon č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 344/2012 Z. z.